

Vážení přátelé,

obracíme se na Vás s nabídkou zapojit se do projektu

STOPY TOTALITY

Vyzýváme studenty, aby pátrali po příbězích neznámých lidí, o které se ještě dosud nikdo nezajímal, a zkoumali přitom život, jaký byl od konce války až do poloviny šedesátých let. Cílem projektu není hodnotit, ale mapovat a poznávat. Zajímavé může pro všechny být zaznamenat postoje okolí k jednotlivým událostem a příběhům.

Smyslem projektu Stopy totality je, aby žáci a studenti ve věku 12-19 let sami pátrali po osudech lidí, kteří pocítili tvrdou rukou komunismu anebo komunismu sloužili a mají potřebu se s tím vyrovnat. Při své práci se budou také setkávat s lidmi, kteří byli v tzv. šedé zóně, a mají zájem vyprávět, jak žili, jak komunismus poznamenal jejich život.

Žáci a studenti se přitom prostřednictvím rozhovorů s pamětníky, studiem archivních záznamů, dobového tisku i krásné literatury dotknou živé historie, zblízka okusí, jak totalita (de)formuje život a možná najdou i hrdiny, o kterých dosud nikdo nevěděl, mezi lidmi, od kterých to nikdo nečekal.

Výsledkem celostátního projektu Stopy totality bude autorská výstava sestavená ze studentských panelů, webové stránky a metodika inspirující další školy. Panely zůstanou v kopii také na škole jako pamětní desky. Ke každému úspěšnému školnímu projektu vznikne autorský panel, který se stane součástí putovní výstavy, webové stránky projektu, písemný a dokumentární záznam výsledků projektu školní práce prostřednictvím školního sborníku.

Spolupráce: Ústav pro studium totalitních režimů, ČRO, regionální média

Prosíme, kontaktujte nás před začátkem práce na projektu, obratem zašleme přihlášku.

Kontakt: Marta Vančurová, martavan@gmail.cz, tel.: 603 147 074

Co práce na projektu **Stopy totality** obnáší?

Hlavně spoustu zajímavé práce, hledání v archivech, hledání pamětníků, ověřování informací. Možnost veřejně prezentovat výsledky své práce na celostátní úrovni.

Metodika projektu **Stopy totality** vychází z našich zkušeností s projektem Židovského muzea v Praze Zmizelí sousedé, který úspěšně funguje již od roku 1999 a v roce 2008 byl oceněn Evropskou komisí cenou Zlatá hvězda za aktivní občanství jako projekt hodný následování. Při realizaci projektu **Stopy totality** velmi úzce spolupracujeme s Ústavem pro studium totalitních režimů a řešitelé projektu budou mít možnost konzultovat při své práci s odborníky z této instituce.

Žáci a studenti by měli pracovat na projektu samostatně, pedagog působí hlavně jako poradce a koordinátor.

Jak se svět dozví o vaší práci?

Výsledkem celostátního projektu **Stopy totality** bude autorská výstava sestavená ze studentských panelů a metodika inspirující další školy. Panely zůstanou v kopii také na škole jako pamětní desky. Vznik panelů doprovodí vznik webových stránek k projektu. Odkaz na webové stránky škol bude na společném webu projektu, který zajistí metodickou podporu projektu i společnou prezentaci výsledků jednotlivých řešitelských skupin.

Role v projektu

Role pedagogů

Pedagogové poskytují:

- pomoc při zpřístupnění informací;
- podporu při vyhledávání pamětníků a vedení rozhovorů;
- odbornou konzultaci.
- Podporují vznik výstupů, které jsou autorskou prací žáků/ studentů (webové stránky, výstava, publikace, videodokumenty, školní časopis atd.);
- podporují jejich prezentaci ve škole, v regionu, na celostátní úrovni.

Role žáků/ studentů

Žáci, realizátoři autorských projektů:

- Vyhledávají pamětníky v rodině a nejbližším okolí, shromažďují jejich výpovědi o událostech té doby, o tom jak ovlivnily jejich život, jejich motivace a postoje.
- Hledají a shromažďují archivní dokumenty, fotografie, deníky, dopisy, apod.
- Vyvozují závěry, zaujmají postoje. Výsledky a zkušenosti ze své práce zpracovávají prostřednictvím příběhů, rozhovorů, analýz, reportáží a esejí.
- Dokumentují svou činnost prostřednictvím projektových deníků, videodokumentů a fotografií.
- Vytvářejí výstupy – webové stránky, výstavy, publikace, videodokumenty aj. pro finalizaci můžou využít pomoc grafiků a filmařů ze sdružení nebo ze svého okolí.

Role o.s. Zapomenutí

Vyhlašovatel a koordinátor projektu občanské sdružení Zapomenutí:

- Poskytuje odbornou podporu a základní informační servis;
- zprostředkuje zdroje informací (zajistí odborné přednášky na škole, návštěvu ÚSTR atd.);

- stanovuje obsahové a technické parametry výstupů pro společnou prezentaci;
- zajišťuje společnou prezentaci výstupů;
- zajišťuje trvalou udržitelnost projektu a dostupnost výstupů pro všechny zájemce;
- zajišťuje prezentaci výstupů na regionální a vyšší úrovni a na odborných fórech;

Co je přínosem pro účastníky projektu?

Samostatná nebo týmová práce na projektu inspiruje účastníky:

- k zájmu o něco mimo „mou vlastní osobu“ a současně zdůrazňuje sebereflexi, tedy osobní vklad a vede k hledání svého místa v tomto světě;
- k pátrání po konkrétních událostech v nejbližším okolí (hledání v okresním archivu, kronikách, v katastrech, v databázích Ústavu pro dokumentaci totalitních režimů, na internetu, v rodinných albech a dokumentech);
- k otázkám na generaci, která zažila totalitu, k rodičům, prarodičům, příbuzným a známým. Bez pomoci odjinud se mladí lidé často neptají ani svých blízkých;
- k vypátrání dokumentů, které by jinak ztratily osobní souvislosti;
- k poznání, že dějepisné znalosti získané ve škole nejsou abstraktní dějiny, ale naopak jsou to události, které se bezprostředně dotýkaly života jejich rodin, přátel, města;
- ke zjištění, že poznání je dobrodružství
- společná multimediální prezentace ve spolupráci s médii

STOPY TOTALITY – náměty

Projekt Stopy totality se věnuje období od roku 1945 do amnestií v letech šedesátých. Zahrnuje období od roku 45 do roku 48 (včetně návratu západních vojáků a vězňů koncentračních táborů), emigraci po roce 1948, soudní procesy a věznění v padesátých letech, znárodňování a vznik jednotných zemědělských družstev, osídlování pohraničí, amnestie v šedesátých létech. Má vést k poznání osudů někdejších politických vězňů, disidentů, emigrantů a hlavně "obyčejných lidí", kteří nebyli v aktivním odporu, a přesto důsledky totality ovlivnily jejich každodenní život. Současně jsou pro projekt důležité i příběhy spolupráce s režimem, pokud jsou lidé ochotni své příběhy sdílet.

Skrze svědectví pamětníků a zkoumáním zejména místních historických pramenů a postojů k událostem zaznamenaným z obou stran, vede k poznávání totalitního režimu, který byl nastolen zdánlivě (pro někoho) téměř bez násilí. Jak se jeho tvář měnila v průběhu doby a s tím i historické, společenské, psychologické souvislosti?

Zdroje informací

1. Svědectví pamětníků a svědků událostí té doby:

- Vyprávěl Vám někdo z Vašeho okolí o svých zážitcích za komunistického režimu (v padesátých letech, v období reformního komunismu (60. léta), za normalizace?
- Svěřil se Vám i se svým postojem nebo názorem na toto období?
- Co se tehdy učili ve škole?
- Přišel někdo ve vašem okolí o nějaký majetek, který musel odevzdat – v zemědělství, ve výrobě, nemovitosti? Emigroval někdo z vašeho okolí a proč?
- Byla někomu z vašeho okolí zakázána činnost nebo musel změnit zaměstnání? Proč?
- Byl někdo z vašeho okolí vyloučen ze studia, nebo jim bylo studium znemožněné?
- Byl někdo ve vašem okolí vězněn z politických důvodů?

- V protikladu k tomu, víte o někom, kdo získal majetek nebo výhody, které byly pro ně předtím nedostupné a je ochoten o tom mluvit?
- Nebo o někom, kdo byl v určité době členem KSČ, byl vyškrtnut, vyloučen nebo odmítl členství a je ochoten o tom mluvit?
- Jak to všechno ovlivnilo další život celé jeho rodiny?
- Podle čeho se lidé ve vašem nejbližším okolí rozhodovali v důležitých momentech života? Ovlivňovala politická situace toto rozhodování? Jak?
- Jaká byla jejich motivace a jaké byly důsledky jejich rozhodnutí?

2. Údaje čerpané z písemných materiálů

- Dokumenty o činnosti Komunistické strany v obci a regionu.
- Archivy místní správy – Okresní národní výbor, Místní národní výbor atd.
- Zápisy z jednání uličních a místních výborů
- Dobové články, fotografie, plakáty, publikace
- Školní učebnice
- Školní kroniky
- Zpracované historické studie a vzpomínky
- Záznamy o činnosti odborových organizací
- Záznamy o činnosti povolených stran
- Soudní zápisy a rozhodnutí
- Záznamy o činnosti mládežnických organizací
- Archivy zájmových organizací (sportovní kluby, svazy zahrádkářů, atd.)
- Zákony, předpisy a vyhlášky

Výstupy budou obsahovat

1. Obsah

- ✓ Osobní přístup a originální pohled autorů,
- ✓ osobní rozhovory s pamětníky,
- ✓ archivní dokumenty a fotografie,
- ✓ vlastní fotodokumentaci.

2. Regionální prameny z nejméně tří zdrojů, například:

- ✓ regionální literatura obecná (kroniky, almanachy obcí a měst, zápisy z jednání)
- ✓ dobový regionální tisk (noviny a časopisy)
- ✓ okresní nebo školní archívy,
- ✓ stavební úřady, katastrální úřad,
- ✓ publikované vzpomínky a studie

Prosíme, kontaktujte nás před začátkem práce na projektu.

Kontakt:

Marta Vančurová

martavan@gmail.cz

tel.: 603 147 074